

The background image shows a fire training exercise. In the foreground, several firefighters in brown uniforms and high-visibility yellow vests with "CIVIL PROTECTION" written on the back are kneeling on the ground. In the background, there are several red fire trucks with yellow and white markings. One truck has a blue Star of Life symbol on its side. The scene is outdoors on a paved area under a clear sky.

Ασκήσεις Πολιτικής Προστασίας

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης | Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών
Εισηγητής Γιώργος Καφούτης PhD Πολιτικός Μηχανικός *ΕΔΙΠ ΔΠΘ*
Δεκέμβριος 2025

Θεσμικό Πλαίσιο & Σχετικές Πράξεις

Νόμοι & Διατάγματα

- Ν.3013/2002: Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας.
- Π.Δ.151/2004: Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.
- Ν. 4249/2014: Αναδιοργάνωση Σωμάτων Ασφαλείας & ΓΓΠΠ.

Σχέδια & Αποφάσεις

- Υ.Α.1299/2003: Έγκριση Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας 'ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ'.
- Π.Δ. 184/2009: Σύσταση Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.
- 1764/2009 έγγραφο ΓΓΠΠ: Προηγούμενες οδηγίες σχεδιασμού ασκήσεων.

Ο Ρόλος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Κεντρικός Συντονιστής Ετοιμότητας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ) είναι η αρμόδια αρχή για τον συντονισμό της προετοιμασίας του δυναμικού και των μέσων Πολιτικής Προστασίας της χώρας, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών.

Ξ Βασικές Αρμοδιότητες

- Σχεδιασμός πολιτικής προστασίας.
- Εκπαίδευση προσωπικού.
- Οργάνωση υπηρεσιών & εξοπλισμού.
- Διεξαγωγή ασκήσεων.
- Συνεχής βελτίωση δυνατοτήτων.

Γιατί Κάνουμε Ασκήσεις Πολιτικής Προστασίας;

Δοκιμή Σχεδίων

Ελέγχουμε αν τα σχέδιά μας λειτουργούν σε ρεαλιστικές συνθήκες, πριν τα χρειαστούμε σε μια πραγματική κρίση.

Βελτίωση Συνεργασίας

Ενισχύουμε τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών φορέων και υπηρεσιών.

Εκπαίδευση Προσωπικού

Το προσωπικό μαθαίνει βιωματικά τους ρόλους του και εκπαιδεύεται στη λήψη αποφάσεων υπό πίεση.

Συνεχής Βελτίωση

Εντοπίζουμε αδυναμίες, κενά και ελλείψεις για να γινόμαστε συνεχώς καλύτεροι και πιο έτοιμοι.

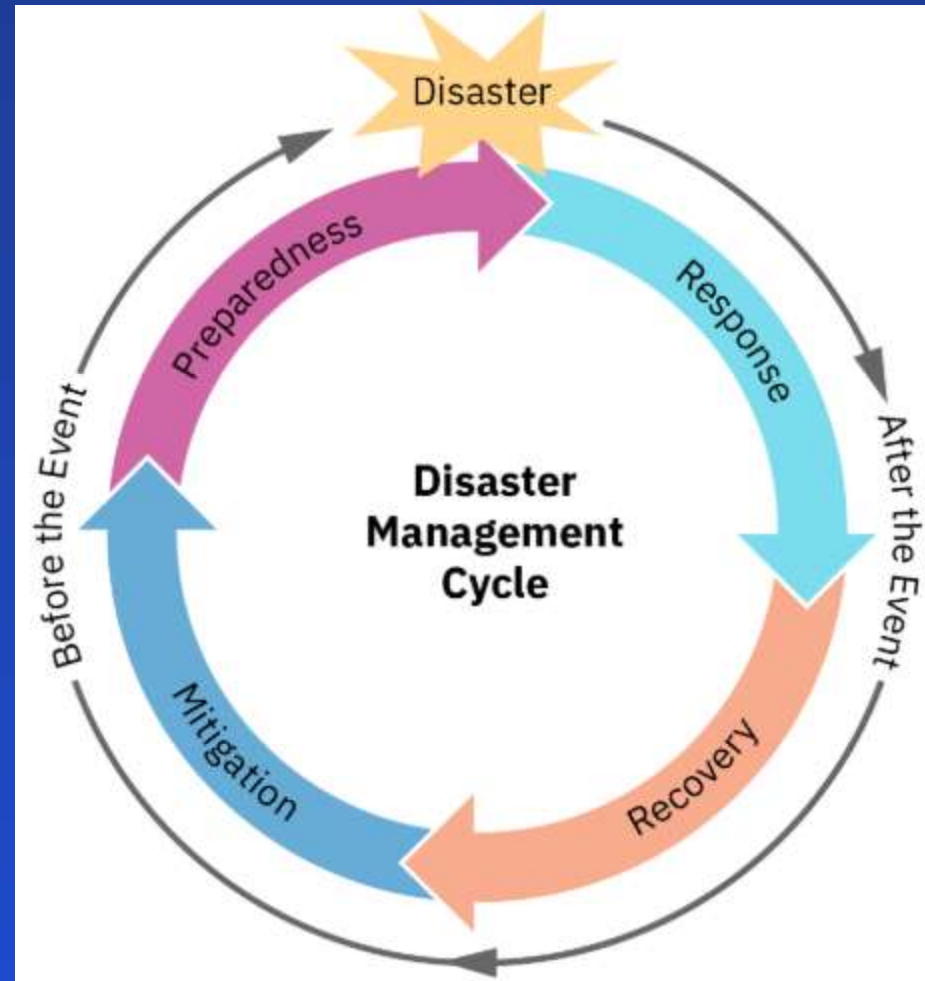
Σκοπός των Κατευθυντήριων Οδηγιών

Ένας Κοινός Τρόπος Δουλειάς για Όλους

- Παροχή ενός **ενιαίου πλαισίου** για σχεδιασμό, διεξαγωγή και αποτίμηση ασκήσεων.
- Δημιουργία **κοινής ορολογίας** και αντίληψης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
- Καθιέρωση μιας **συστηματικής μεθοδολογίας** για τη βελτίωση της ετοιμότητας.

Ο Κύκλος μιας Καταστροφής & η Θέση των Ασκήσεων

Οι ασκήσεις αποτελούν τον πυρήνα της φάσης της **Ετοιμότητας**, επιτρέποντας τη δοκιμή πλάνων και την εκπαίδευση του προσωπικού.

Πότε Χρειάζεται να Κάνουμε Άσκηση;

Νέο ή Αναθεωρημένο Σχέδιο

Για να διαπιστωθεί ότι είναι ολοκληρωμένο, σαφές και κατανοητό.

Παρέλευση Χρόνου

Όταν έχει περάσει μεγάλο διάστημα από την τελευταία άσκηση ή πραγματική ενεργοποίηση.

Θεσμική Υποχρέωση

Όταν προβλέπεται από την εθνική ή κοινοτική νομοθεσία σε τακτά διαστήματα.

Μειωμένη Απόδοση

Όταν διαπιστώθηκε χαμηλή αποτελεσματικότητα σε προηγούμενη πραγματική κρίση.

Αλλαγή Προσωπικού

Όταν το προσωπικό που εμπλέκεται στην εφαρμογή των σχεδίων έχει αλλάξει.

Νέες Τεχνολογίες/Μεθοδολογίες

Για τη δοκιμή και ενσωμάτωση νέων εργαλείων και τεχνικών στην πράξη.

Τι Είναι «Άσκηση»; - Βασικοί Ορισμοί

"Μια ελεγχόμενη, εστιασμένη δραστηριότητα εξάσκησης, όπου οι συμμετέχοντες αντιμετωπίζουν μια προσομοιωμένη κατάσταση έκτακτης ανάγκης, σαν να ήταν πραγματικό περιστατικό."

(Απλοποιημένος ορισμός βάσει των Κατευθυντήριων Οδηγιών)

✓ Χαρακτηριστικά

- Ελεγχόμενη
- Βάσει Σεναρίου
- Στόχος: Εκπαίδευση & Αξιολόγηση
- Προσομοίωση Πραγματικότητας

Οφέλη των Ασκήσεων

Για τα Σχέδια & τις Διαδικασίες

- Έλεγχος πληρότητας & ορθότητας.
- Αναγνώριση κενών ή επικαλύψεων.
- Δοκιμή νέων μεθοδολογιών.
- Εκτίμηση αναγκαίων πόρων.

Για το Προσωπικό

- Βελτίωση απόδοσης & δεξιοτήτων.
- Εξάσκηση στη λήψη αποφάσεων υπό πίεση.
- Ανάπτυξη συνεργασίας & γνωριμίας.
- Ενίσχυση του ηθικού και της αυτοπεποίθησης.

Για το Κοινό & τους Φορείς

- Βελτίωση συντονισμού & επικοινωνιών.
- Ενδυνάμωση της εμπιστοσύνης του κοινού.
- Δημιουργία καλών εργασιακών σχέσεων.
- Αύξηση της συνολικής ετοιμότητας.

Κίνδυνοι & Πιθανά Μειονεκτήματα

⚠ Τι Μπορεί να Πάει Στραβά;

- **Σημαντικό Κόστος:** Ειδικά οι ασκήσεις πεδίου απαιτούν πόρους, προσωπικό και χρόνο.
- **Αρνητική Επίδραση στο Ηθικό:** Μια αποτυχημένη άσκηση μπορεί να απογοητεύσει το προσωπικό.
- **Ψευδαίσθηση Ετοιμότητας:** Ένας κακός σχεδιασμός ή μια επιφανειακή αξιολόγηση μπορεί να κρύψει πραγματικές αδυναμίες.

🛡 Πώς τα Περιορίζουμε;

- Σωστή επιλογή τύπου άσκησης.
- Προσεκτικός σχεδιασμός & ρεαλιστικοί στόχοι.
- Ειλικρινής και αντικειμενική αποτίμηση.
- Έμφαση στη μάθηση, όχι στην 'επιτυχία'.

Οι Δύο Βασικές Κατηγορίες Ασκήσεων

1. «Θεωρητικές» Ασκήσεις

(Discussion-based Exercises)

Εστιάζουν στη συζήτηση. Εξετάζουν στρατηγικές, πολιτικές, ρόλους και διαδικασίες. Οι συμμετέχοντες περιγράφουν τι θα έκαναν.

Ιδανικές για την αρχική εκπαίδευση και τον έλεγχο σχεδίων.

2. «Πρακτικές» Ασκήσεις

(Operations-based Exercises)

Εστιάζουν στην πράξη. Οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν δυνάμεις, χρησιμοποιούν εξοπλισμό και εκτελούν ενέργειες σε πραγματικό χρόνο.

Ιδανικές για την αξιολόγηση της επιχειρησιακής ετοιμότητας.

Θεωρητικές Ασκήσεις: Η Μεγάλη Εικόνα

Εστίαση σε Θέματα Στρατηγικής & Συντονισμού

- **Στρατηγική:** Ελέγχουμε τη συνολική προσέγγιση και φιλοσοφία των σχεδίων.
- **Ρόλοι & Αρμοδιότητες:** Διευκρινίζουμε ποιος κάνει τι, πότε και γιατί.
- **Πολιτικές & Διαδικασίες:** Εξετάζουμε αν οι κανόνες και τα βήματα που έχουμε ορίσει είναι σωστά.
- **Ανταλλαγή Απόψεων:** Αποτελούν ένα ασφαλές περιβάλλον για συζήτηση και επίλυση προβλημάτων.

Τύπος 1: Ασκήσεις Προσανατολισμού

(Seminars & Workshops)

🗨 Σκοπός

- Εξοικείωση του προσωπικού με τα σχέδια.
- Ενημέρωση για ρόλους και αρμοδιότητες.
- Δημιουργία κοινής αντίληψης και βάσης γνώσης.
- Το πρώτο βήμα πριν από πιο σύνθετες ασκήσεις.

📋 Τυπικές Δραστηριότητες

- Παρουσιάσεις σχεδίων έκτακτης ανάγκης.
- Συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.
- Εργασία σε μικρές ομάδες (workshops).
- Καταιγισμός ιδεών (brainstorming) για επίλυση προβλημάτων.

Τύπος 2: Ασκήσεις επί Χάρτου (Α.Ε.Χ.)

(Tabletop Exercises - TTX)

Προσομοίωση σε Αίθουσα Συνεδριάσεων

Οι συμμετέχοντες συγκεντρώνονται για να συζητήσουν τις ενέργειές τους βάσει ενός εξελισσόμενου σεναρίου. Ένας συντονιστής παρουσιάζει το πρόβλημα και θέτει ερωτήματα, οδηγώντας τη συζήτηση. Στόχος είναι η δοκιμή των σχεδίων και η λήψη αποφάσεων σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον.

Βασικά Χαρακτηριστικά

- Χαμηλό κόστος.
- Χωρίς ανάπτυξη δυνάμεων.
- Εστίαση στη λήψη αποφάσεων.
- Ασφαλές περιβάλλον μάθησης.
- Εξέταση διαλειτουργικότητας.

Τύπος 3: Ασκήσεις Σταθμού Διοικήσεως (CPX)

🎯 Τι Ελέγχουν;

- Εσωτερικές διαδικασίες του κέντρου.
- Διαχείριση και ροή πληροφοριών.
- Συστήματα επικοινωνιών.
- Ικανότητα λήψης αποφάσεων.
- Συντονισμό μεταξύ διαφορετικών κέντρων.

Τι Είναι;

Προσομοιώνει τη λειτουργία Κέντρων Επιχειρήσεων με εικονικά συμβάντα. Το προσωπικό αντιδρά χωρίς την ανάπτυξη δυνάμεων στο πεδίο, εστιάζοντας στη διαχείριση πληροφοριών και στη λήψη αποφάσεων.

Πρακτικές Ασκήσεις: Η Ώρα της Δράσης

Εστίαση στην Υλοποίηση & την Επιχειρησιακή Απόκριση

- **Μάθηση μέσα από την πράξη:** Οι συμμετέχοντες εκτελούν ενέργειες αντί να τις περιγράφουν.
- **Ρεαλιστικές συνθήκες:** Προσομοιώνουν το περιβάλλον μιας πραγματικής κρίσης.
- **Ανάπτυξη δυνάμεων:** Περιλαμβάνουν την κινητοποίηση προσωπικού και μέσων στο πεδίο.
- **Αξιολόγηση ικανοτήτων:** Ελέγχουν την πραγματική ικανότητα αντίδρασης του μηχανισμού.

Τύπος 4: Γυμνάσια (Drills)

Ξ Παραδείγματα

- Γυμνάσιο εκκένωσης ενός κτιρίου.
- Δοκιμή της αλυσίδας ειδοποίησης του προσωπικού.
- Χρήση ενός συγκεκριμένου εξοπλισμού (π.χ. αντλία, γεννήτρια).
- Ενεργοποίηση ενός σημείου ελέγχου.

↺ Τι Είναι;

Μια άσκηση που εστιάζει σε μία μόνο, συγκεκριμένη λειτουργία ή διαδικασία. Ο σκοπός είναι η εξάσκηση και η τελειοποίηση μιας επαναλαμβανόμενης ενέργειας, ώστε να γίνεται σχεδόν αυτόματα.

Τύπος 5: Ασκήσεις Λειτουργιών (Functional)

Τι Είναι;

Εξετάζουν και αξιολογούν συγκεκριμένες, μεμονωμένες λειτουργίες ή δραστηριότητες στο πλαίσιο μιας συντονισμένης απόκρισης. Είναι πιο σύνθετες από τα γυμνάσια, καθώς περιλαμβάνουν συντονισμό μεταξύ διαφορετικών ομάδων, αλλά δεν απαιτούν πλήρη ανάπτυξη στο πεδίο.

Παραδείγματα Λειτουργιών

- Διαχείριση προειδοποιήσεων και ενημέρωσης.
- Λειτουργία των επικοινωνιών.
- Διαδικασίες διαχείρισης πόρων.
- Συντονισμός μεταξύ υπηρεσιών.
- Δημόσια πληροφόρηση και διαχείριση ΜΜΕ.

Τύπος 6: Ασκήσεις Πεδίου Πλήρους Ανάπτυξης

(Full-Scale Exercises)

☆ Η Απόλυτη Δοκιμασία

- Η πιο σύνθετη και ρεαλιστική κατηγορία άσκησης.
- Πλήρης ανάπτυξη προσωπικού και μέσων στο πεδίο.
- Προσομοιώνει μια κρίση όσο το δυνατόν πιο πιστά.
- Αξιολογεί το σύνολο των λειτουργιών: από τη διοίκηση μέχρι την επέμβαση.
- Υψηλό κόστος και απαιτητικός σχεδιασμός.

Συνδυασμός Κατηγοριών Ασκήσεων

Χτίζοντας Σύνθετες Ασκήσεις

Βάση: Άσκηση επί Χάρτου (A.E.X.) για δοκιμή στρατηγικής.

+

Προσθήκη: Άσκηση Λειτουργιών για έλεγχο επικοινωνιών.

+

Προσθήκη: Γυμνάσιο (Drill) για εκκένωση κτιρίου.

→

= Υβριδική Άσκηση: Ελέγχει πολλαπλά επίπεδα ετοιμότητας.

Πλεονεκτήματα Κλιμάκωσης

- Αυξημένος ρεαλισμός με μικρότερο κόστος.
- Σταδιακή αύξηση της πολυπλοκότητας.
- Καλύτερη εξοικείωση του προσωπικού.

Ρόλοι Συμμετεχόντων σε Ασκήσεις (Μέρος Α')

Ασκούμενοι

(Players)

Το προσωπικό των φορέων που αντιδρά στο σενάριο της άσκησης, λαμβάνει αποφάσεις και εκτελεί ενέργειες, ακριβώς σαν να ήταν σε πραγματική κρίση.

Ελεγκτές

(Controllers)

Μέλη της Ομάδας Σχεδιασμού που παρέχουν τα δεδομένα του σεναρίου (μηνύματα) στους ασκούμενους και διασφαλίζουν την ομαλή ροή της άσκησης.

Εκπαιδευτές

(Facilitators)

Σε θεωρητικές ασκήσεις, καθοδηγούν τη συζήτηση, θέτουν ερωτήματα και διασφαλίζουν την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Ο ρόλος τους είναι υποστηρικτικός.

Ρόλοι Συμμετεχόντων σε Ασκήσεις (Μέρος Β')

Αξιολογητές

(Evaluators)

Παρατηρούν τις ενέργειες των ασκούμενων και τις καταγράφουν, συγκρίνοντάς τες με τα σχέδια και τους στόχους της άσκησης. Δεν παρεμβαίνουν.

Παρατηρητές

(Observers)

Επισκέπτες που παρακολουθούν την άσκηση για εκπαιδευτικούς λόγους, χωρίς καμία συμμετοχή ή ρόλο στην εξέλιξή της.

Ηθοποιοί

(Actors)

Προσομοιώνουν ρόλους από το σενάριο (π.χ. θύματα, πολίτες, δημοσιογράφοι) για να αυξήσουν τον ρεαλισμό της άσκησης.

Προσωπικό Υποστήριξης

(Support Staff)

Αναλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες ενέργειες διοικητικής μέριμνας για την ομαλή διεξαγωγή της άσκησης (π.χ. χώροι, υλικά, ασφάλεια).

Ο Κύκλος Διαχείρισης Ασκήσεων

Δεν είναι μια μεμονωμένη διαδικασία, αλλά ένας συνεχής κύκλος βελτίωσης.
Κάθε άσκηση τροφοδοτεί την επόμενη.

Κύρια Μηνύματα & Επόμενα Βήματα

🔑 Τι Κρατάμε;

- Οι ασκήσεις είναι κρίσιμο εργαλείο μάθησης, όχι απλή υποχρέωση.
- Ο σωστός σχεδιασμός είναι το κλειδί για μια επιτυχημένη άσκηση.
- Η αποτυχία σε μια άσκηση είναι ευκαιρία για βελτίωση.
- Η συστηματική αποτίμηση είναι που φέρνει την πρόοδο.

→ Η Δική σας Συμβολή

- Συμμετέχετε ενεργά στον σχεδιασμό ασκήσεων στον φορέα σας.
- Αξιοποιήστε τις οδηγίες για να προτείνετε βελτιώσεις.
- Ενθαρρύνετε μια κουλτούρα συνεχούς μάθησης και ετοιμότητας.

- Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!